

ЗВІТ про ВИКОНАННЯ ПЛАНОВОЇ ТЕМИ У 2023-2024 рр.

Планова тема:

«Початкові етапи урбанізації у давніх суспільствах за археологічними джерелами», реєстраційний номер : 0121U110186,

Відкрито: 03.2021

Завершення: 03.2026

Керівник теми: М. Ю. Відейко

Виконавці:

Т. Гошко, кандидат історичних наук;

В. Рудь, кандидат історичних наук;

М.М. Відейко, магістр;

О. Зайцева, аспірант

ЗВІТ про ВИКОНАННЯ ПЛАНОВОЇ ТЕМИ У 2023-2024 рр.

Планова тема:

«Початкові етапи урбанізації у давніх суспільствах за археологічними джерелами», реєстраційний номер : 0121U110186,

Відкрито: **03.2021**

Завершення: **03.2026**

Керівник теми: М. Ю. Відейко

Виконавці:

~~Т. Голішко, кандидат історичних наук;~~

~~В. Рудь, кандидат історичних наук;~~

М.М. Відейко, магістр;

~~О. Зайцева, аспірант~~

Станом на травень 2025 року з 5 виконавців теми в Університеті залишилося 2(двоє).

Наукові звіти по проведеним дослідженням, 2021-2025 рр.

ID	Назва	Рік
50741	Звіт про лабораторні та польові дослідження давніх технологій 2024 року ↗	2024
50730	Звіт про археологічну практику 2024 року ↗	2024
47796	Звіт про роботу в археологічній експедиції У республіці Молдова 2023 року ↗	2023
47688	Звіт Про археологічні знахідки з території літописного міста Треполь та міста Трипілля у 2022-2023 рр. ↗	2023
47563	Звіт про археологічну практику 2023 року ↗	2023
42839	ЗВІТ НДЛ археології про проведення археологічної практики 2022 року ↗	2022
42828	ЗВІТ про історико-архітектурні дослідження палацу у с. Мала Клітинка 2022 року ↗	2022
42856	Звіт про лабораторні та польові дослідження давніх технологій 2022 року ↗	2022
39665	Звіт про археологічну практику у НДЛ археології 2021 року ↗	2021
39589	Звіт про лабораторні та польові дослідження давніх технологій 2021 року ↗	2021
39580	Звіт про науково-дослідну роботу НДЛ археології 2016-2021 рр. по плановій темі Давня історія України: суспільство та технології (за результатами археологічних досліджень) ↗	2021

Всього здано 12 наукових звітів по проведеним за плановою темою дослідженням

Рис. 1. Вироби з скарбу кіммерійського часу

2022 року продовжено лабораторні та польові дослідження давніх технологій в межах нової затвердженої у березні планової наукової теми НДЛ археології «Початкові етапи урбанізації у давніх суспільствах за археологічними джерелами», реєстраційний номер : 0121U110186. В межах наукової теми по напрямку звіту були заплановані : - дослідження економічного та технологічного розвитку міських центрів від V-IV тис. до н.е до XVII ст. - проведення експериментальних досліджень по вивченню та відтворенню давніх виробничих технологій Вивчення давніх технологій має проводитися для отримання нової інформації та порякування існуючих відомостей стосовно ремесел та торгівлі, пов'язаних з давніми протоміськими та міськими утвореннями. Торгівля готовими виробами та сировиною була однією з важливих функцій давніх міст — деякі з них виникали на місцях торгівлі. На 2022 рік заплановані підведення підсумків дослідження скарбу кіммерійського часу які надійшов до НДЛ археології. Ці дослідження включають опис та візуальне вивчення, низку лабораторних досліджень. Їх основні результати були опубліковані 2022 року у вигляді окремої статті (Goshko, Videiko, 2022)

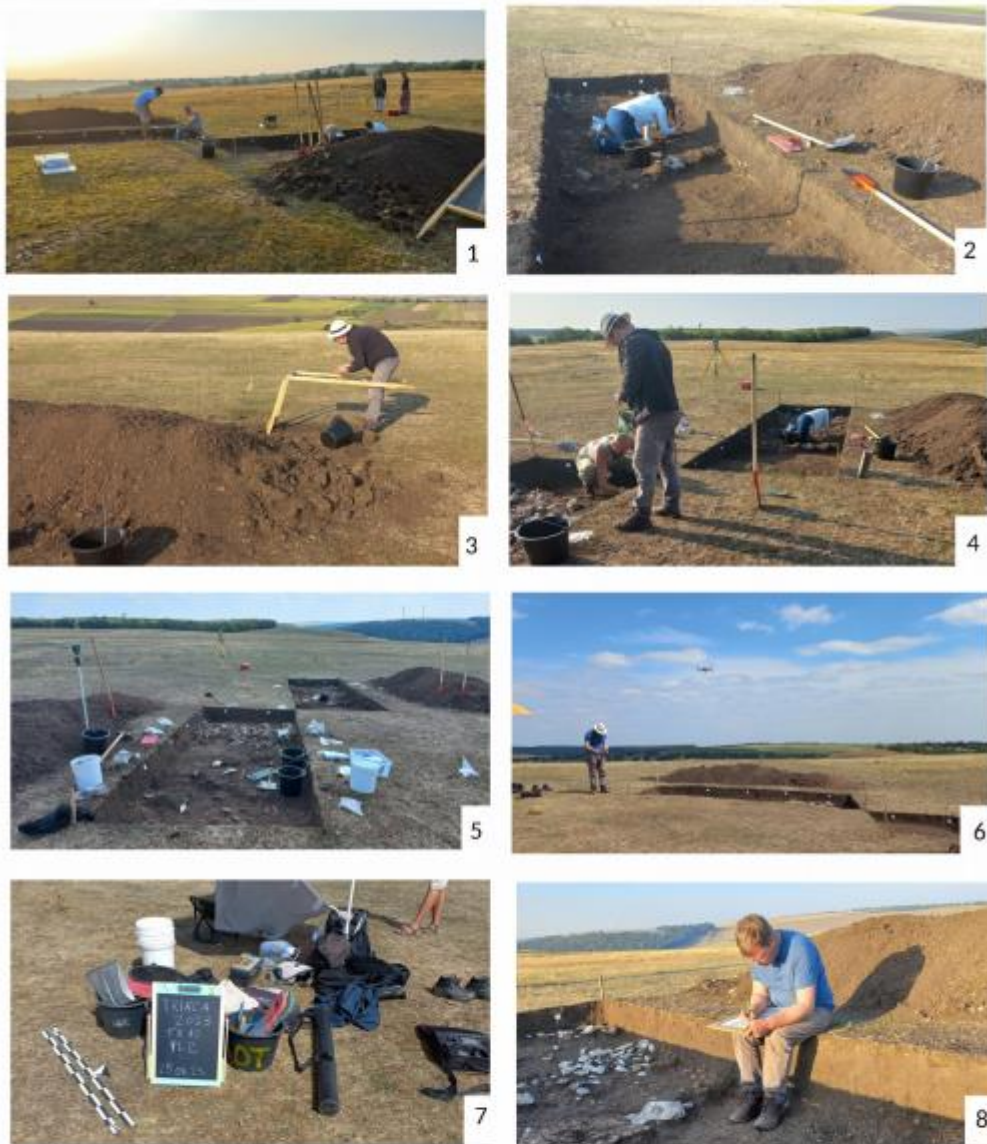

Рис. 3. Молдова-2023: Археологічні дослідження на поселенні трипільської культури біля с. Тринка

У серпні 2023 року на запрошення молдавських та германських колег автор звіту взяв участь у археологічних дослідженнях на території республіки Молдова. Дослідження проводилися на околиці с. Тринка Єдинецького району, на поселенні трипільської культури. Це було продовження робіт, розпочатих на цій пам'ятці ще у попередні роки. Як вказано на сайті германських партнерів з університета м. Кіль, "Дослідження має на меті відповісти на питання, чому поселення в цьому регіоні були в десятки разів менші від тогочасних мегапоселень центральної України. Наша команда працювала у співпраці з нашим молдовським партнером по співпраці Генадієм Сирбу (Кишинівський університет) та іншими молдовськими колегами (Сергіу Хегеа, Віталіє Бурлаку)" Серед учасників експедиції також були професор Йоханнес Мюллер та Роберт Хофман з університету м. Кіль (Німеччина)

Відейко, Михайло Юрійович (2023) Звіт про роботу в археологічній експедиції У республіці Молдова 2023 року [Науково-дослідна експедиція]

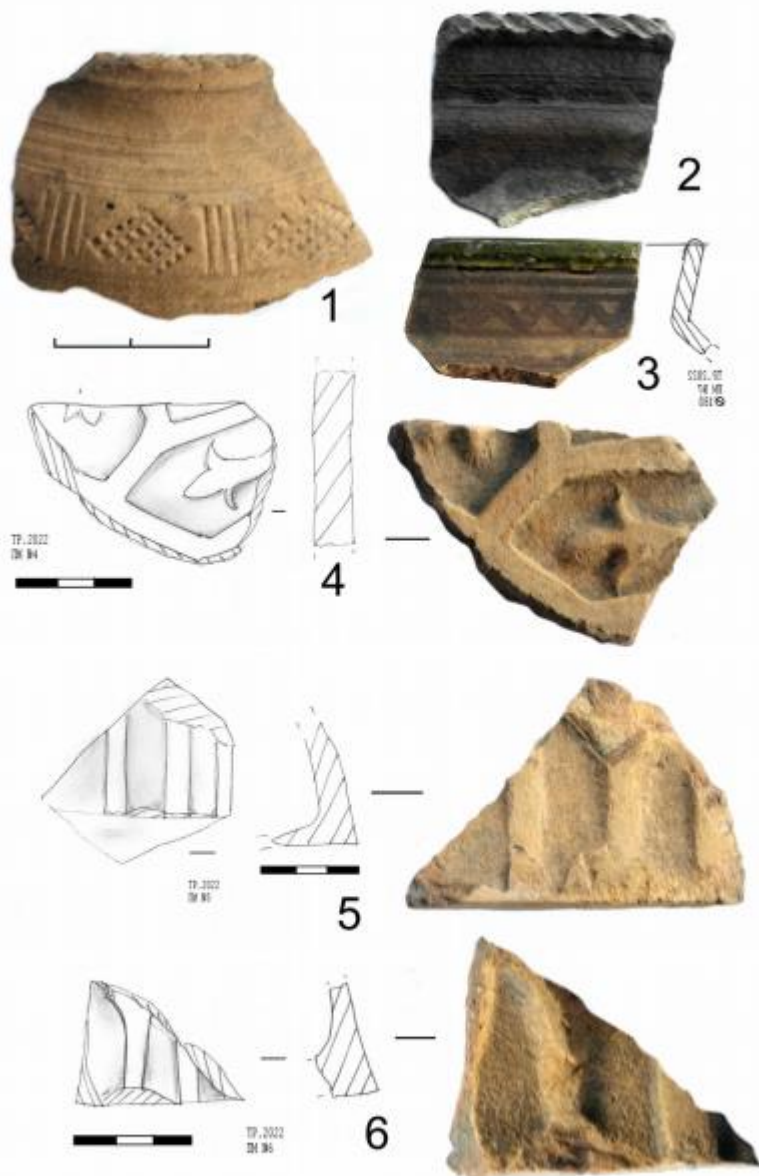

Рис. 2. Трипілля, 2022 рік: фрагменти керамічних виробів XVII-XVIII ст.: 1-3 — посуд; 4-6 — кахлі.

Відейко, Михайло Юрійович and Відейко, Марія Михайлівна (2023) Report on archaeological finds from the territory of the historical city of Trepol and the city of Trypillia in 2022-2023. [Науково-дослідна експедиція]

Упродовж 2022-23 років до Київського обласного археологічного музею від місцевих мешканців надходили знахідки, зроблені на території Посадової Гори, де розташовувалося літописне місто Треполь та пізньосередньовічне місто Трипілля. Згідно угоди про співпрацю між Музеєм та Київським університетом імені Бориса Грінченка співробітники кафедри археології і давньої історії надавали необхідні консультації та визначення цих знахідок, сприяючи оформленню на них належної облікової документації. З початком війни через обстріли почалися зсуви гори з боку Дніпра, які супроводжувалися руйнуванням давнього культурного шару, в тому числі поселення трипільської культури, нашарувань 11-13 та 16-17 століть. Частина знахідок походить з цих руйнувань і була зібрана на березі Дніпра. Вдалося зафіксувати зруйнований зсувом гончарний горн часів Русі. Після закінчення війни ця пам'ятка має стати місцем археологічних досліджень, розпочатих НДЛ археології ще 2018 року. Частина знахідок була опублікована та використана під підготовки доповідей на наукових конференціях, в тому числі міжнародних (Відейко, 2022; Videiko 2021a, 2021b; Videiko, 2022). У цьому звіті зібрано відомості про знахідки, зроблені 2022-2023 рр., які зберігаються у фондах КЗ КОР Київський обласний археологічний музей. В комплексі вони є важливим джерелом для вивчення історичної топографії та історії Треполя-Трипілля з 11 по 17 ст.

Рис. 1.6. Розкопки по вул. Кудрявська ,16. Загальний вигляд.
Фото Д. Красицького

Рис. 1.7. Розкопки по вул. Десятинна,14. Загальний вигляд.
Фото Д. Красицького

Відейко, Михайло Юрійович and Відейко, Марія Михайлівна and Білаш, А. and Вінников, І. and Конобрицький, Д. and Красицький, Д. and Есмі, Д. and Величко, Д. and Меліхов, В. and Пономарьова, М. and Хоменко, Д. and Шевченко, М. (2024) Report on archaeological practice in 2024 [Науково-дослідна експедиція]

Звіт присвячений проведенню археологічної практики кафедрою археології та давньої історії факультету суспільно-гуманітарних наук Київського університету імені Бориса Грінченка у червні 2024 року. Керівник практики — професор кафедри історії України, доктор історичних наук М.Ю. Відейко, у проведенні брала викладач кафедри Всесвітньої історії Відейко М.М. Археологічна практика 2024 року була проведена на території міста Києва на базі рятувальних розкопок на вул. Кудрявськів та роботи з археологічними знахідками у відділі Інституту археології НАН України на вул. Володимирська, 3. Від Інституту археології НАН України керівниками практики були: Івакін В. Г., кандидат історичних наук та Ільчишина К. М.

Виставка знахідок з розкопок під час археологічної практики 2024 року на Левка Лук'яненка, 13 б, червень 2025 року.

Виставка знахідок з розкопок під час археологічної практики 2024 року на Левка Лук'яненка, 13 б, червень 2025 року.

— Статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Scopus, WOS

50011	Early Medieval truncated spheroid weights: metrology, marking, chronology and territory of distribution ↗	2024
48022	Isotopes prove advanced, integral crop production, and stockbreeding strategies nourished Trypillia mega-populations ↗	2023
46507	Research on early medieval weights: Materials and technologies ↗	2023
45958	A complex subsistence regime revealed for Cucuteni–Trypillia sites in Chalcolithic eastern Europe based on new and old macrobotanical data ↗	2023
46364	Interactions between Trypillian farmers and North Pontic forager-pastoralists in Eneolithic central Ukraine ↗	2023
43660	Between Cereal Agriculture and Animal Husbandry: Millet in the Early Economy of the North Pontic Region ↗	2022
45310	Urbanization the Eastern Borders of Old Europe ↗	2022
42324	Community negotiation and pasture partitioning at the Trypillia settlement of Maidanetske ↗	2022
42599	Inverse Filtering of Magnetic Prospection Data—A Gateway to the Social Structure of Cucuteni–Tripolye Settlements? ↗	2022
42603	Hoard of horse gear items of Cimmerian times from Kyiv region, Ukraine ↗	2022
42600	Re-identification of plant impressions on prehistoric pottery from Ukraine ↗	2022
46281	Hoard of horse gear items of Cimmerian times from Kyiv region, Ukraine ↗	2022
39695	Earthworms, Darwin and prehistoric agriculture-Chernozem genesis reconsidered ↗	2021

Активация Windows
Перейдите до розділу "Інформація про Windows"

Всього 15 статей (станом на 1.10 2025)

Fig. 4 Charred macroremains from Trypillia organized into plant groups for the 16 sites with > 10 cereal grains. Site dates are shown by triangle, Early Tryp. (A-B1) (4750–4300/4100 BCE); starburst circles, Middle Tryp. preceding mega-sites (B1/B2, 4300/4100–3900/3800 BCE); solid dots, Middle Tryp. with mega-sites (B2, C1, 3900/3800–3650 BCE); diamonds, Late Tryp. (C2, 3650–3000 BCE). Site names and numbers as in Fig. 1 and ESM 1 (graphic by Esther Thelen, IUFG Kiel)

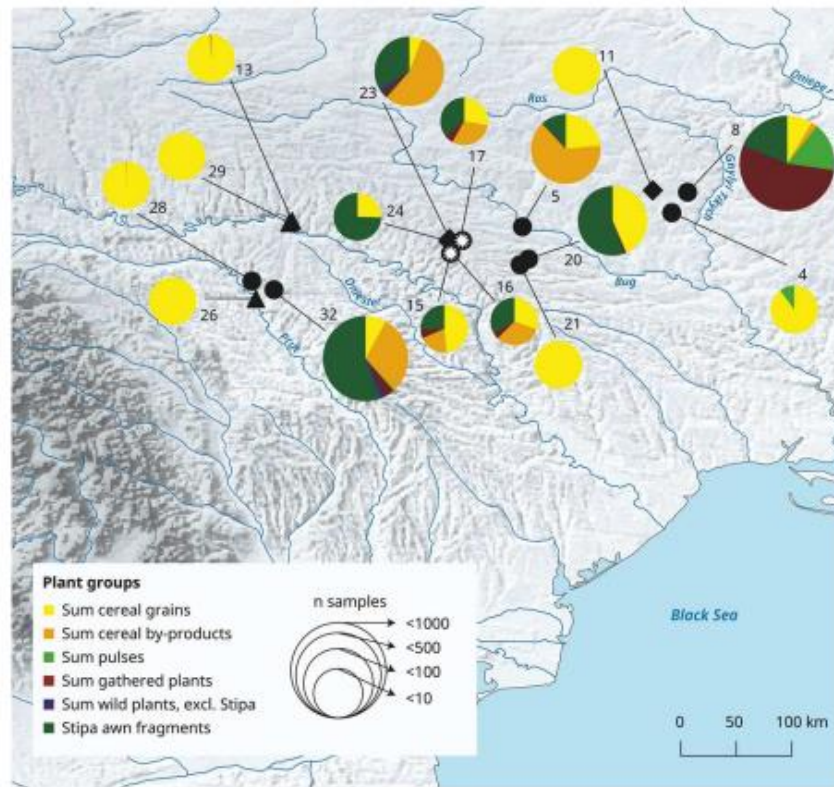
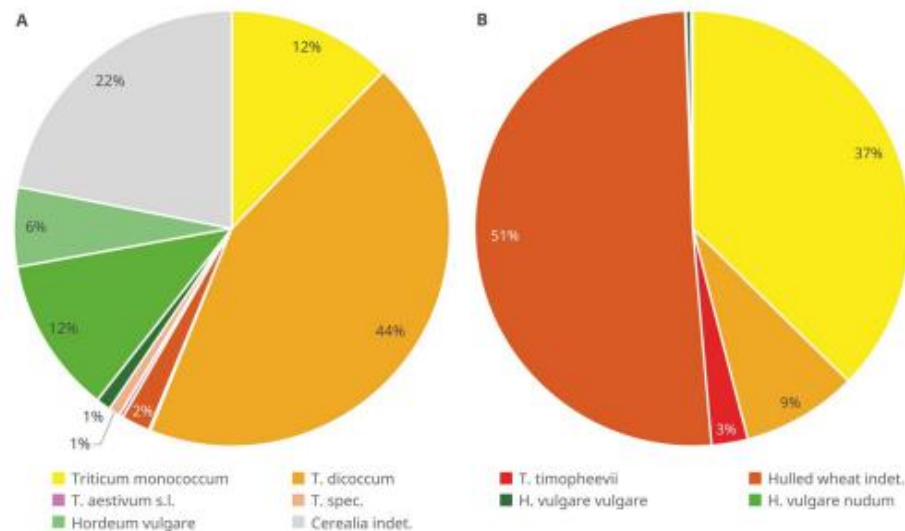

Fig. 5 Pie diagram showing percentage representation at Trypillia sites of **a**, cereal grains (n=2,935 for all 34 sites); **b**, cereal by-products (n=5,016 for all 34 sites). (Graphic by Carsten Reckweg, IUFG Kiel)

Іллюстрація до статті, присвяченої системам життєзабезпечення міст доби енеоліту на території України та Молдови:

Kirleis, W. and Dal Corso, M. and Pashkevych, G. and Schlütz, F. and Hofmann, R. and Terna, A. and Dreibrodt, S. and Rud, V. and Videiko, Mykhailo and Müller, J. (2023) A complex subsistence regime revealed for Cucuteni–Trypillia sites in Chalcolithic eastern Europe based on new and old macrobotanical data Vegetation History and Archaeobotany.

Ілюстрація до статті,
присвяченої процесам
урбанізації у Давній
Європі 5-4 тис. до н.е.:

Videiko, Mykhailo (2022)
Urbanization the Eastern
Borders of Old Europe
Archaeologia Lituana,
23. pp. 195-217.

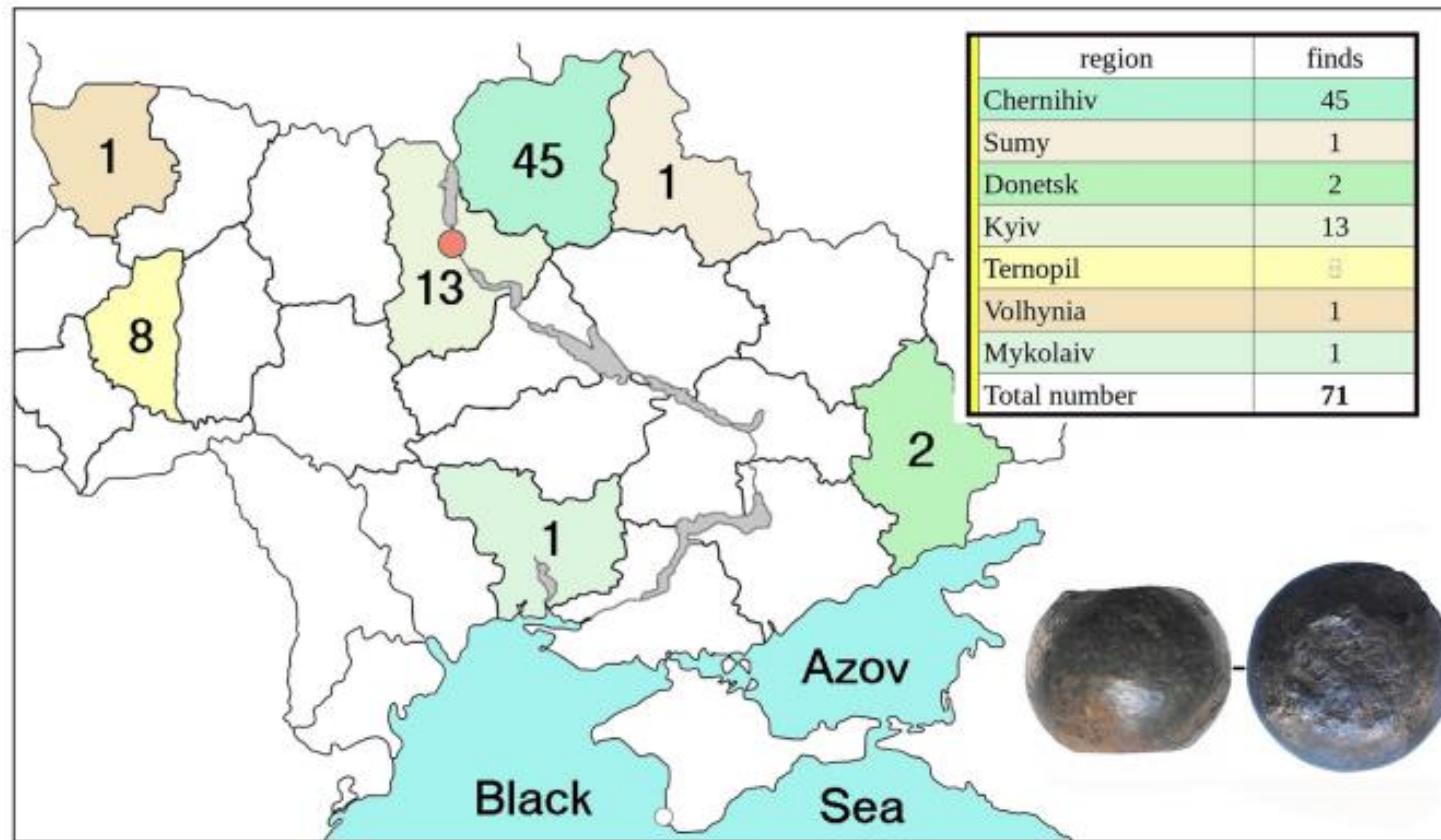

Fig. 1. Distribution of truncated spheroid weights by regions (based on table 1).

Ілюстрація до статті М. Відейка та Т. Гошко, присвяченої дослідженням сфероїдних гирьок доби Русі(10-11 ст), які використовували при збиранні податків на користь держави.

В тому числі публікації у журналах Q1 Scopus - 7

— Публікація статті у журналі Q1 Scopus за показниками SJR (7)

.....

ID	Назва статті	DOI	Назва видання	Профіль журналу на порталі Scimago	Покликання на статтю в репозиторії	Рік публікації	Рік внесення до реєстру
7	Earthworms, Darwin and prehistoric agriculture-Chernozem genesis reconsidered	https://doi.org/10.1016/j.geoderma.2021.115607	Geoderma	Покликання	Покликання	2022	2022
15	Community negotiation and pasture partitioning at the Trypillia settlement of Maidanetske	https://doi.org/10.15184/aqy.2022.32	Antiquity	Покликання	Покликання	2022	2022
16	Between Cereal Agriculture and Animal Husbandry: Millet in the Early Economy of the North Pontic Region	https://doi.org/10.1007/s10963-022-09171-1	Journal of World Prehistory	Покликання	Покликання	2022	2022
21	Re-identification of plant impressions on prehistoric pottery from Ukraine	https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103364	Journal of Archaeological Science: Reports	Покликання	Покликання	2022	2023
29	Interactions between Trypillian farmers and North Pontic forager-pastoralists in Eneolithic central Ukraine	https://doi.org/10.1371/journal.pone.0285449	PLoS ONE	Покликання	Покликання	2023	2023
37	A complex subsistence regime revealed for Cucuteni-Trypillia sites in Chalcolithic eastern Europe based on new and old macrobotanical data	https://doi.org/10.1007/s00334-023-00936-y	Vegetation History and Archaeobotany	Покликання	Покликання	2023	2023
40	Isotopes prove advanced, integral crop production, and stockbreeding strategies nourished Trypillia mega-populations	https://doi.org/10.1073/pnas.2312962120	Proceedings of the National Academy of Sciences	Покликання	Покликання	2023	2024

Розділи у колективних монографіях - 3

— Монографії (колективні) (9)

ID	Назва	Рік
46501	Nebelivka – rediscovered: A Lost City ↗	2022
39992	Нарис п'ятий. Витоки державності в історико-географічному ареалі України в прадавню добу ↗	2021
39993	Нарис шостий. Державні утворення IV–IX ст. у історико-географічному ареалі України ↗	2021

— Статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних (окрім Scopus, WOS) (26)

ID	Назва	Рік
50718	C14 dates and absolute chronology of Cucuteni-Trypillia: what and how do we actually date? ↗	2024
50011	Early Medieval truncated spheroid weights: metrology, marking, chronology and territory of distribution ↗	2024
50019	A genomic history of the North Pontic Region from the Neolithic to the Bronze Age ↗	2024
50009	Das Gräberfeld von Mariupol und das Museum in Mariupol: das archäologische Erbe in der Hitze des Gefechtes ↗	2024
46507	Research on early medieval weights: Materials and technologies ↗	2023
43294	Nebelivka – rediscovered: A Lost City ↗	2022
42603	Hoard of horse gear items of Cimmerian times from Kyiv region, Ukraine ↗	2022
39468	Трипольские поселения этапа VI-II на Днепре ↗	2021
50673	Remains of the pottery kiln from the city of Trepol ↗	2024
50501	Археологічні матеріали 16–17 ст. з міста Трипілля та його історична топографія ↗	2024

Статті у наукових виданнях, що входять до наукометричних баз окрім Scopus 10

Фахові видання, що затверджені МОН

ID	Назва	Рік
50010	Конференція «Археологічна спадщина між Карпатами та Кавказом» ↗	2023
39470	Геофізичні дослідження початку ХХІ ст.: «перевідкриття» культурного комплексу Прекукутень—Кукутень—Трипілля ↗	2021
50501	Археологічні матеріали 16–17 ст. з міста Трипілля та його історична топографія ↗	2024

3+2=5

Участь у наукових конференціях — 25 доповідей

ID	Назва	Рік
50300	Trypillia culture mega-sites: stages of research, old and new sources and formation of ideas ↗	2024
50016	Management of archaeological heritage, search and collection in Ukraine: the time machine works ↗	2024
50017	Twilight of the golden age ↗	2024
50018	14C дати та абсолютна хронологія Кукутени-Трипілля: що і як насправді ми датуємо? ↗	2024
46569	Facts, theories, models: 50 years of perception of Trypillia mega-sites ↗	2023
46506	Neolithic and chalcolithic large blades. identifying and defining exceptional lithic products ↗	2023
46502	Знахідки керамічних виробів з території с. Трипілля 2022 року ↗	2023
46503	Обстеження палацового комплексу біля села Мала Клітинка на Вінничині ↗	2023
46504	Склад металу скарбу кімерійського часу з Київщини ↗	2023
46368	Water use in settlements of Trypillia culture ↗	2023
46499	The absolute chrono; ogy of Cucuteni-Trypillia: isotopic dates vs archaeology ↗	2023
42643	The dynamics of the development of the system of "centers of power" in the Precucuteni-Cucuteni-Trypillia cultural complex ↗	2022
39466	News from the eastern borders of old Europe ↗	2021
39473	Craft and miniatures: figurines from excavations of pottery-making workshop at nebelivka mega-site ↗	2021
39474	From archaeological excavations to permanent exhibition space: the third life of the nebelivka temple ↗	2021
39476	The potter, between specialised production and routine activities? Multidisciplinary study of a copper age kiln ↗	2021
50674	The History of the city of Trepol, found in museum boxes ↗	2024
46500	Pottery kiln from the city of Trepol ↗	2023
46502	Знахідки керамічних виробів з території с. Трипілля 2022 року ↗	2023
42645	The ancient city of Trepol: from archaeological excavations to museefication ↗	2022
39469	From site on trade route to key royal city ↗	2021
39471	Trepol on dneeper: castle, palace, fortified palace, fortress, town: and what it really was ↗	2021

Активация Windows
2021
Перейдіть до розділу "Ні

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

**ТРЕПОЛЬ-ТРИПЛЛЯ: ДИНАМІКА ІСТОРИЧНОЇ ТОПОГРАФІЇ
МІСТА У ХІ-ХVІІ СТ.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 032 Історія та археологія

Кафедра:

історії України

Аспірант/здобувач:

Відейко Марія Михайлівна

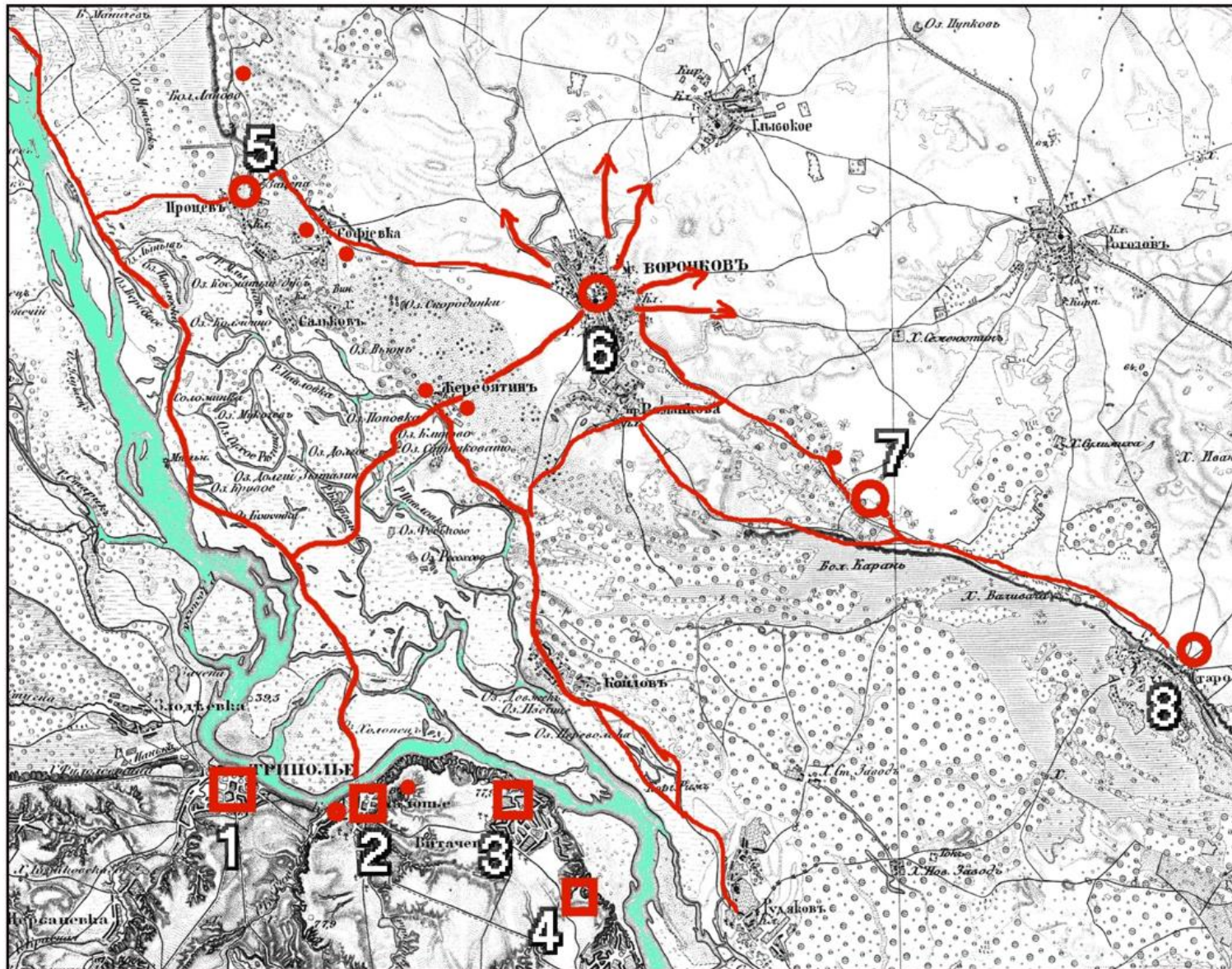
Науковий керівник:

доктор історичних наук, професор

Салата Оксана Олексіївна

Київ – 2025

Підготовано текст
дисертації на
здобуття наукового
ступеня доктора
філософії - 1

1
 2
 • 3
 — 4

Активіація

Дослідження з приводу розташування переправи через рю Дніпро біля літописного Треполя у 11-13 ст.

У дисертації з використанням археологічних та писемних джерел реконструйовано історичну топографію міста Треполь-Триполь(сучасне с. Трипільля) з 11 по 17 ст.

Реконструкція системи укріплень Треполя-Триполя з використанням археологічних та архівних джерел.

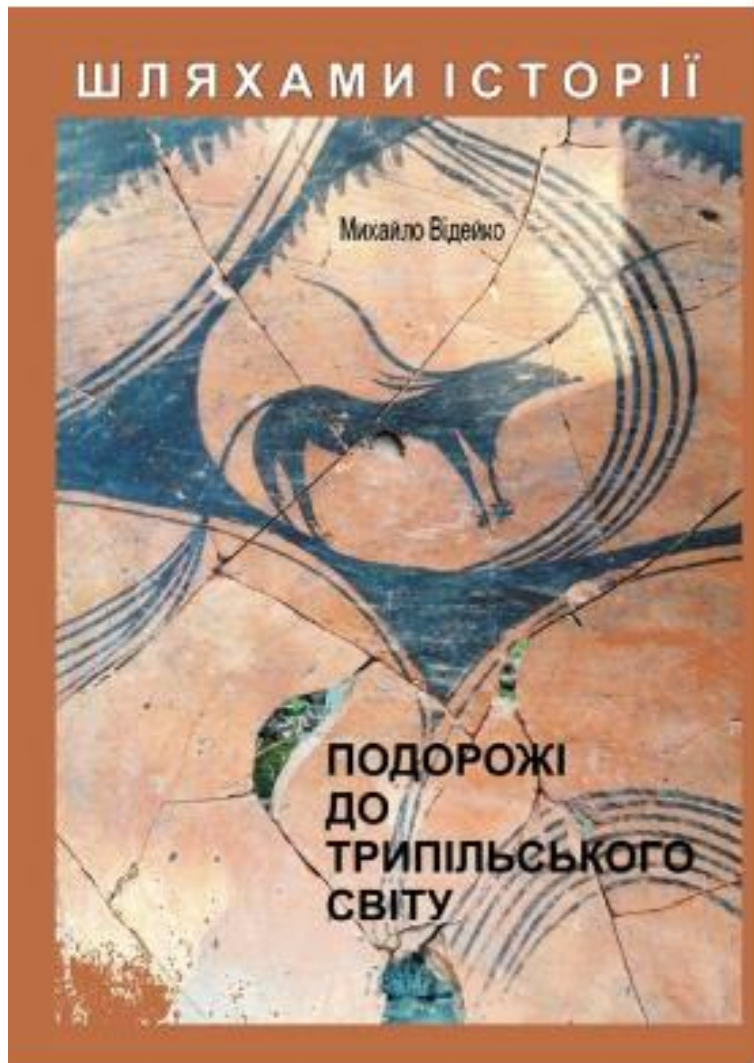
Всього по плановій темі упродовж 2021-25 рр. вийшло 67 наукових публікацій

Розділи М.Ю. Відейка (5-6) у монографії “Українська державність”.

Монографічна публікація результатів палеоботанічних досліджень на території Києва та його околиць. У співавторстві з Г. Пашкевич, 2025 рік.

Науково-популярне видання

**Михайло Відейко
Шляхами історії. Подорожі
до трипільського світу.**

Львів, Бона, 2023.

Дякую за увагу